

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/221/2020
Identifikačné číslo spisu:	1217209485
Dátum vydania rozhodnutia:	25.02.2021
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1217209485.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o medzičasom plnoletú B. Y., narodenú XX. Q. XXXX a maloletú U. Y., narodenú XX. U. XXXX, obe bývajúce u matky, maloletú zastúpenú Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vázovova 7/A, ako kolíznym opatrovníkom, matky H. Q. Y., bývajúcej v O., Q. XX, zastúpenej splnomocnenkyňou DL Droit - advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Palisády 729/36 a otca H. Y. Y., bývajúceho v O., Q. X, zastúpeného JUDr. Tijanou Čečezovou, LL.M, advokátkou v Bratislave, Drieňová 76/17, o zníženie výživného, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 28P/107/2017, o dovolaní matky a plnoletej dcéry proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2020 sp. zn. 11CoP/131/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. decembra 2018 č. k. 28P/107/2017-163 I. znížil vyživovaciu povinnosť (správne „výživné“) otca na (v tom čase) maloletú B. zo sumy 200 € mesačne na sumu 150 € mesačne a na maloletú U. zo sumy 150 € mesačne na sumu 100 € mesačne od 9. mája 2017, ktorú (?) je otec povinný uhrádzať vždy do 15. dňa v mesiaci vopred, k rukám matky; II. zmenil svoj rozsudok z 18. januára 2012 č. k. 59P/14/2011-26 v časti o výživnom (správne len „v časti výšky výživného“) na maloleté deti; III. vo zvyšku návrh otca zamietol a IV. žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie zdôvodnil (súd prvej inštancie) tým, že zistil, že v roku 2013 bol otec uznaný za invalidného s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 50 % a v tom čase došlo k zvýšeniu príjmu na strane matky v rozsahu 100 %, preto vzhľadom na zdravotný stav otca a výšku jeho invalidného dôchodku znížil vyživovaciu povinnosť na deti a skonštatoval, že nie je v možnostiach otca dosiahnuť taký zárobok, aby vedel platiť skôr určené výživné. Aj podľa znaleckého posudku otec nie je schopný sa trvale zamestnať. Súd prvej inštancie tiež zdôraznil, že toto súdne konanie nie je o tom, či je otec klamár, nezodpovedný a podobne, ale je to konanie o výživnom, t. j. o povinnosti, ktorá musí byť stanovená na základe

objektívneho posúdenia pomerov rozhodujúcich pre určenie výživného a konštatoval, že neobhajuje správanie otca, avšak na druhej strane odmieta postoj, ktorý zľahčuje, ba až dehonestuje duševné ochorenia a jeho dôsledky. Dodal, že otec sa podľa neho nachádza v zložitej situácii a žiaľ túto situáciu zdieľajú aj jeho deti a bolo by tomu tak, aj keby žili v spoločnej domácnosti. Dôvodom nevyhovievania návrhu otca v plnom rozsahu bolo, že tento poberá invalidný dôchodok, môže požiadať o pomoc rodičov a istý príjem môže získať aj občasnou brigádnickou činnosťou, ktorá nevyžaduje takú pracovnú disciplínu a návyky ako trvalý pracovný pomer. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 52 Civilného mimosporového poriadku (zákona č. 161/2015 Z. z., dnes už i v znení zákonov č. 137/2019 Z. z. a č. 390/2019 Z. z., ďalej tiež len „C. m. p.“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie matky a už v tom čase plnoletej Viktórie rozsudkom z 31. marca 2020 sp. zn. 11CoP/131/2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa § 387 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákonov č. 87/2017 Z. z. a č. 350/2018 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“) a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Na zdôraznenie jeho správnosti dodal, že súd prvej inštancie správne postupoval podľa § 78 ods. 1 Zák. o rodine (zákona č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení), keď zisťoval zmenu pomerov, ktorá nastala od posledného určenia výživného, pričom uvedenú zmenu pomerov konštatoval a primerane tomu znížil výživné otca na deti. Odvolací súd konštatoval, že zníženie výživného nikdy nie je v záujme maloletých detí, avšak vzhľadom na okolnosti, aké na strane otca nastali, dospel súd prvej inštancie správne k záveru, že je potrebné výživné na deti znížiť, pričom ich záujmy chránil tak, že nevyhovel v celosti návrhu otca, aby znížil výživné na 30 % zo sumy životného minima na nepľnoleté a nezaopatrené dieťa. Poukázal na závery súdu prvej inštancie, že v možnostiach otca je dosahovať príjem brigádnickou činnosťou, keď miera schopnosti otca pracovať je 50 % a pri posudzovaní zdravotného stavu vychádzal z dokladov predložených lekárom, resp. svedeckej výpovede ošetrojúcej lekárky, pričom uviedol, že nie je v jeho kompetencii uvedené spochybňovať ani posudzovať, pretože na toto nemá súd odborné znalosti. Skutočnosť, že otec má zhoršený zdravotný stav je nespochybiteľná, zdravotný stav pri tomto ochorení je trvalý a nemenný a aj on (odvolací súd) vychádzal z týchto skutočností. Za správne považoval za danej situácie aj vyhodnotenie miery životnej úrovne detí súdom prvej inštancie a aj on rozhodnutie o trovách konania (odvolacieho) odôvodnil ustanovením § 52 C. m. p.

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podali matka a plnoletá dcéra (ďalej aj „dovolateľky“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 421 C. s. p.). Podľa ich názoru súd prvej inštancie aj odvolací súd nesprávne a nedostatočne zistili skutočný stav veci, keď neprihliadali na dôkazy predložené dovolateľkami, resp. ich nesprávne vyhodnotili a tak je meritórny rozsudok v rozpore s objektívnym stavom. Rozhodnutia oboch nižších súdov podľa nich spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci z dôvodu nevykonania aj iných dôkazov ako navrhli účastníci, čo bolo podľa nich potrebné na zistenie skutočného stavu veci, ako aj z dôvodu, že nepostupovali v súlade s § 63 ods. 1 Zák. o rodine, t. j. nechránili záujmy detí. Navrhli, aby dovolací súd rozhodnutia oboch nižších súdov zmenil zamietnutím návrhu otca v celom rozsahu, alternatívne, aby zrušil v celom rozsahu rozsudky oboch nižších súdov a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Otec navrhol dovolanie odmietnuť, majúci za to, že rozsudky oboch nižších súdov sú plne zákonné, náležite odôvodnené, presvedčivé, spĺňajúce náležitosti kladené na kvalitu rozhodnutia a plne sa s nimi stotožňuje.

5. Opatrovník maloletej dovolací návrh nepodal.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Konanie v tejto veci je od 1. júla 2016 upravené v C. m. p. Vzájomný vzťah medzi C. m. p. a C. s. p. je vymedzený v § 2 ods. 1 C. m. p., podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia C. s. p., ak tento zákon neustanovuje inak. C. m. p. v ustanoveniach §§ 76 a 77, obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých; prípustnosť dovolania matky a plnoletej dcéry bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení C. s. p.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) účastnícky konania, v ktorých neprospech boli rozhodnutia oboch nižších súdov vydané (§ 424 C. s. p.), a to za splnenia i podmienky ich zastúpenia v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť

vety pred bodkočiarkou C. s. p.) preskúmal primárne napádaný rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie matky a plnoletej dcéry treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie, prečo bol namieste takýto postup (§ 451 ods. 3 C. s. p.) uvádza v nasledujúcich bodoch.

8. Podľa § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

9. Napriek tomu, že dovolateľky prípustnosť svojho dovolania vyvodzujú z nesprávneho právneho posúdenia veci, z obsahu dovolania je zrejmé, že primárne namietajú tzv. zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. tým, že sudy nesprávne vyhodnotili dôkazy a tým nedostatočne zistili skutočný stav veci.

10. Ak však dovolateľky prípustnosť dovolania vyvodzovali (výslovne) z ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., dovolací súd tu uvádza, že podľa § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

12. V prípade všetkých procesných situácií, v ktorých § 421 ods. 1 C. s. p. pripúšťa dovolanie, je dôležitou „právnou otázkou“, jej zadefinovanie a špecifikovanie v dovolaní. Relevantnou otázkou je otázka právna, nie skutková; ktorá môže byť hmotnoprávna, aj procesnoprávna, pričom procesnou povinnosťou dovolateľa je v dovolaní vysvetliť o ktorú z možností § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ zákona ide (tu porovnaj napríklad 1 Cdo 126/2017, 3 Cdo 132/2017, 4 Cdo 207/2017, alebo 7Cdo 20/2017).

13. Dovolanie prípustnosť dovolania (ktorým namietali nesprávne právne posúdenie) riadne nešpecifikovali v zmysle kvalitatívnych požiadaviek, pretože jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom nešpecifikovali (konkrétnu) právnu otázku. Bez splnenia tejto (zákonnej) požiadavky podané dovolanie predstavuje iba polemiku a jednoduché spochybňovanie správnosti právneho posúdenia odvolacím súdom, ako aj súdom prvej inštancie a javí sa len ako nesúhlas strany, ktorá nebola v konaní úspešná, s rozhodnutiami súdov.

14. Podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť (vo všeobecnosti) taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Porušenie práva na spravodlivý (riadny) proces nie je však možné vykladať tak, že by sa dovolateľovi garantoval úspech v konaní, či sa zaručovalo právo na rozhodnutie zodpovedajúce jeho predstavám (I. ÚS 50/04). Okolnosť, že dovolateľ so závermi či názormi odvolacieho súdu nesúhlasí, nemôže sama osebe založiť dôvodnosť dovolania.

16. V danom prípade dovolateľky tvrdia, že oba sudy pochybili z dôvodu nevykonania aj iných dôkazov,

ako navrhli účastníci (čo bolo podľa nich potrebné na zistenie skutočného stavu veci), ako aj z dôvodu, že nepostupovali v súlade s § 63 ods. 1 Zák. o rodine, a teda nechránili záujem detí.

17. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav (resp. v mimosporových konaniach skutočný stav) a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). Kým navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou účastníkov konania, len súd rozhodne, ktorý z označených (navrhnutých) dôkazov vykoná (tu porovnaj § 185 ods. 1 C. s. p.). Uvedené predstavuje prejav zákonnej právomoci súdu korigovať návrhy účastníkov na vykonanie dokazovania, sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania a súčasne zabezpečenie toho, aby sa zisťovanie skutkového (skutočného) stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania a aby sa neuberalo smerom, ktorý z pohľadu podstaty prejednávanej veci nie je relevantný. V prípade, že súd odmietne vykonať určitý účastníkom navrhovaný dôkaz, je jeho zákonnou povinnosťou v odôvodnení rozhodnutia uviesť, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy (§ 220 ods. 2 C. s. p. a I. ÚS 350/08).

18. Konanie odvolacieho súdu v prejednávanej veci však takéto vady nevykazuje. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, pričom podľa názoru dovolacieho súdu zistené skutkové závery odvolacieho súdu nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý (riadny) proces. Samotná skutočnosť, že dovolateľky sa nestotožňujú so spôsobom vyhodnotenia týchto dôkazov, nemôže bez ďalšieho viesť k záveru, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 420 písm. f/ C. s. p., pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia súdu ním navrhnutých dôkazov, prípadne sa dožadovať ním navrhovaného spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 98/97).

19. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania je dovolacia námietka týkajúca sa (prípadného) nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktoré bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykoná, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie a (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) ako aj viaceré jeho rozhodnutia (napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/ 2011 a 7 Cdo 38/2012) zastávajú názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná (bez ďalšieho) za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania.

20. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolací súd nedisponuje oprávnením dokazovať hmotnoprávne skutky, na to slúži nachádzacie (základné) konanie a konanie na odvolacom súde. Predmetom dokazovania pred dovolacím súdom sú napríklad včasnosť a prípustnosť dovolania; skutkový stav a výsledky dokazovania pred nižšími súdmi sa nemôžu pred dovolacím súdom meniť (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, pri § 442). Dovolací súd bol preto viazaný zisteniami súdov nižších inštancií ohľadom posúdenia možnosti zníženia výživného otca.

21. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu, resp. skutočného stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 C. s. p. viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (tu porovnaj aj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p., avšak tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

22. V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd napokon pripomína i konštatovanie Ústavného súdu Slovenskej republiky, uvedené ním v jeho veci (rozhodnutí) sp. zn. I. ÚS 61/ 2019, v zmysle ktorého aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje nová procesná úprava účinná od 1. júla 2016, je opodstatnený názor, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napádaného rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ C. s. p., nakoľko nejde o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

23. So zreteľom na uvedené tak dovolaciemu súdu neostávalo iné, než dospieť k záveru, že dovolanie dovolateľiek nie je prípustné. Preto ho podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako neprípustné odmietol.

24. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 52 C. m. p. v spojení s § 453 ods. 1 C. s. p. spôsobom uvedeným v druhej vete výroku tohto uznesenia (uplatnením pravidla pri neexistencii dôvodu na výnimku z neho).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.